

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

Ινστιτούτο της Δανίας , Πρεσβεία της Δανίας

Οψεις του Κινηματογράφου της Δανίας

Ιανουάριος –Μάιος 2017.

Της Ιωάννας Αθανασάτου,

ιστορικού Κινηματογράφου, Παν.Αθηνών & ΕΑΠ

Προβολή 7-2-2017

The Hunt/Το κυνήγι (2012)

Σκηνοθεσία Thomas Vinterberg

Οι απαρχές του κινηματογράφου της Δανίας τοποθετούνται την πρώτη περίοδο του πρώιμου βωβού κινηματογράφου. Όπως σημειώνει η ιστορική έρευνα (Cherchi Usai στο Geoffrey N.Smith, 1997:131), για μία σύντομη περίοδο μετά το 1910 οι σκανδιναυικές χώρες, ιδίως η Σουηδία και η Δανία, παρά τον μικρό τους πληθυσμό (λιγότερο από 2,5 εκατομμύρια κάτοικοι στην Δανία το 1901) και την μικρή οικονομική τους δύναμη, διαδραμάτισαν ένα σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του πρώιμου κινηματογράφου , τόσο στο επίπεδο της Τέχνης όσο και σε εκείνο της βιομηχανίας. Ορόσημο αποτέλεσε η ίδρυση της εταιρείας Nordisk στην Δανία το 1906 η οποία θεωρήθηκε η δεύτερη μεγαλύτερη κινηματογραφική εταιρεία στον κόσμο μετά τη γαλλική Pathe, και το στούντιό της είναι το παλαιότερο σωζόμενο κινηματογραφικό στούντιο στον κόσμο.

Πρωτοπόροι Δανοί σκηνοθέτες, όπως ο Στέλαν Ρίε (*Ο φοιτητής της Πράγας, 1913*) και ο Urban Gad(*The Abyss, 1910*) εμφανίζονται δυναμικά στο προσκήνιο αναπτύσσοντας νέες τεχνικές φωτισμού, τοποθέτησης της κάμερας και σκηνοθετικών πρακτικών, με προφανή και διαρκή επίδραση στη παγκόσμια κινηματογραφική παραγωγή. Εκείνη την περίοδο εμφανίζεται και η μεγάλη Δανή ηθοποιός Asta Nielsen ,η οποία, όπως σημειώνει η ιστορικός Janet Bergstrom ενσάρκωσε με μοναδικά εκφραστικό τρόπο μία μεγάλη γκάμα ρόλων , .(Bergstrom, στο Smith, 1997:26). Η στενή σχέση μεταξύ του Γερμανικού και του Δανέζικου Κινηματογράφου αποτυπώθηκε στη θεματολογία αλλά και στην ανάπτυξη κοινών εκπροσβουσιαστικών τεχνικών της κάμερας με χαρακτηριστικό στοιχείο την απόδοση του «στίμουνγκ» , δηλαδή την αναπαράσταση ανάλογης ατμόσφαιρας με την υποδήλωση των δονήσεων της ψυχής , μέσω της χρήσης του φωτισμού.(Eisner, 1987:190). Την δεκαετία 1910-1929 η 'εισβολή' των Δανών στην αναπτυσσόμενη γερμανική κινηματογραφική βιομηχανία θα δημιουργήσει μία ισχυρή αισθητική παράδοση και θα δώσει μεγάλη ώθηση στον γερμανικό κινηματογράφο με

διεθνή απήχηση. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο πού η σύγχρονη κινηματογραφία της Δανίας θεωρείται σήμερα ιδιαίτερα δυναμική και επιδραστική στα πλαίσια του ευρωπαϊκού αλλά και του παγκόσμιου κινηματογράφου.

Στην πρώτη προβολή του αφιερώματός μας , 9/1/2017, παρουσιάσαμε την ταινία **Γερτρούδη (1964)** του **Carl Theodor Dreyer**, εμβληματικής μορφής και πρωτοπόρου σκηνοθέτη του κινηματογράφου της Δανίας , το έργο του οποίου άσκησε ισχυρή επιρροή στους δημιουργούς του παγκόσμιου κινηματογράφου.

Σήμερα επιλέξαμε να προβάλλουμε την ταινία **The Hunt /Το κυνήγι (2012)** ενός από τους πιο σημαντικούς δημιουργούς του σύγχρονου δανέζικου κινηματογράφου, του πολυβραβευμένου **Thomas Vinterberg**, συνιδρυτή μαζί με τον Lars von Trier του «**Δόγματος 95**».

Ο Vinterberg μαζί με τους άλλους πρωτεργάτες του «Δόγματος» είχαν δημιουργήσει μεγάλη αίσθηση , όταν το 1995 εξήγγειλαν στο Παρίσι την πρότασή τους για ένα νέο είδος κινηματογράφου, αντισυμβατικού και απαλλαγμένου από τους περιορισμούς της κινηματογραφικής αισθητικής και των φιλομορφικών συμβάσεων, ουσιαστικά πρεσβεύοντας την ανατροπή όλων των κανόνων της κινηματογραφικής *mise en scene*. Σύμφωνα με τους ιδρυτές του, στόχος του «Δόγματος» ήταν η απόδοση της «*γυμνής αλήθειας*» μέσω μίας απόλυτα ρεαλιστικής δραματουργίας , φυσικού φωτισμού, κάμερας στο χέρι , απόρριψης της μελοδραματικής φόρμας και οποιασδήποτε άλλης ωραιοποιητικής σύμβασης. Η φυσικότητα και η αληθοφάνεια της ιστορίας αναδεικνύονται μέσω της δύναμης του σεναρίου και της ερμηνείας των ηθοποιών. Επιτομή της αντίληψης αυτής θεωρείται η σημαντική αντιπροσωπευτική ταινία του Thomas Vinterberg *Festen /Οικογενειακή γιορτή (1998)*.

Είναι γεγονός ότι κάποια από τα στοιχεία της αντίληψης πού εξέφρασε το Δόγμα 95 συναντώνται και σε άλλα κινηματογραφικά ρεύματα, στα πλαίσια της Ιστορίας του Κινηματογράφου, πχ στον ιταλικό νεορεαλισμό , στο γαλλικό νέο κύμα. Εξ άλλου η διαδρομή του κινηματογραφικού μέσου *ως ετερογενούς σημειωτικού συστήματος* καταδεικνύει ότι δεν υπάρχει «*βασιλική οδός*» για να αφηγηθεί ένας δημιουργός μία ιστορία στον κινηματογράφο, αλλά θα χρησιμοποιήσει κάθε μέσον της κινηματογραφικής αφήγησης ώστε να την εκφράσει με τον καλύτερο δυνατό και σύμφωνα με το όραμά του τρόπο.

Οι πιο πρόσφατες ταινίες των σκηνοθετών του Δόγματος 95 παίρνουν λοιπόν αποστάσεις από την αρχική αντίληψη, έτσι ώστε θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για ταινίες «*στον απόηχο του Δόγματος*» (Αφιέρωμα στην Ταινιοθήκη Θεσσαλονίκης, Μάρτιος 2016) . Μία από αυτές είναι η ταινία **The Hunt /Το κυνήγι (2012)**, πού προβάλλεται σήμερα.

Ο σκηνοθέτης Thomas Vinterberg με την συνεργασία εξαιρετων συντελεστών στο σενάριο (μαζί με τον Tobias Lindholm), στην φωτογραφία (Charlotte Bruus Christensen) και στη μουσική (Nikolaj Egelund) και με την συγκλονιστική ερμηνεία του ηθοποιού του Mads Mikkelsen) δίνει ένα εξαιρετικό υπαρξιακό θρίλερ, διεισδύοντας στη συλλογική ψυχολογία μιάς κλειστής μικρής κοινότητας σε μία επαρχιακή πόλη της Δανίας, την οποία χρησιμοποιεί ως παραβολή των σύγχρονων Δυτικών κοινωνιών. Ο Λούκας, ένας 40 χρονος δάσκαλος που εργάζεται στο τοπικό νηπιαγωγείο και προσπαθεί να συνέλθει ύστερα από ένα τραυματικό διαζύγιο διεκδικώντας να βλέπει περισσότερο τακτικά τον έφηβο γυιό του, εμπλέκεται με καφκικό τρόπο σε μία οδυνηρή περιπέτεια με αφορμή ένα αθώο ψέμα ενός μικρού παιδιού. Ολόκληρη η κοινότητα, υπό την επίδραση προκαταλήψεων που πολλές φορές φθάνουν στα όρια της υστερίας, χωρίς τεκμήρια και αποδείξεις, θα στραφεί εναντίον του με αποτέλεσμα να απολυθεί από τη δουλειά του, να προφυλακισθεί, να θεωρηθεί απόβλητος από την κοινότητα και να φθάσει στα όρια της φυσικής και ηθικής εξόντωσης. Με μια αριστοτεχνική αντίστιξη αντίθετων εικόνων και καταστάσεων (πχ όλα αυτά συμβαίνουν παραμονές Χριστουγέννων, σκηνές ειδυλλιακής οικογενειακής καθημερινότητας διαδέχονται εικόνες μοναξιάς και απόγνωσης του ήρωα), ο Vinterberg κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον του θεατή, καλώντας τον ταυτόχρονα σε μία δική του αναζήτηση των δικών του ορίων και απόψεων. Κριτική της προτεσταντικής ηθικής, των υπερβολών της πολιτικής ορθότητας, της τάσης των μεγάλων να προβάλλουν επάνω στα παιδιά τις δικές τους προκαταλήψεις και απόψεις, της τάσης των ατόμων να αναπαράγουν τα στερεότυπα που αποδέχεται η πλειοψηφία, η πολυβραβευμένη αυτή ταινία αντιπροσωπεύει κατά τον καλύτερο τρόπο την πρόθεση του σκηνοθέτη

«Μού αρέσει να περπατώ επάνω σε λεπτό πάγο στις ταινίες μου, μού αρέσει να εξερευνώ νέα εδάφη».

Πηγές

Μιχάλης Δημόπουλος, Αχιλλέας Κυριακίδης, Μπάμπης Ακτσόγλου, (επιμέλεια), *Carl Dreyer*, Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 2001.

Geoffrey Nowell Smith, (ed), *The Oxford History of World Cinema*, Oxford, 1997.

Lotte Eisner, *Η δαιμονική οθόνη*, εκδόσεις Αιγόκερως, 1987

Henning Camre, Morten Pul, Vinca Wiedemann, *Νέος Δανέζικος Κινηματογράφος*, Έκδοση του 46^{ου} Φεστιβάλ Κιν/φου Θεσσαλονίκης, 2005.

Τόμας Βίνερμπεργκ; Στον απόηχο του Δόγματος. Αφιέρωμα στην Ταινιοθήκη Θεσσαλονίκης, Μάρτιος 2016

